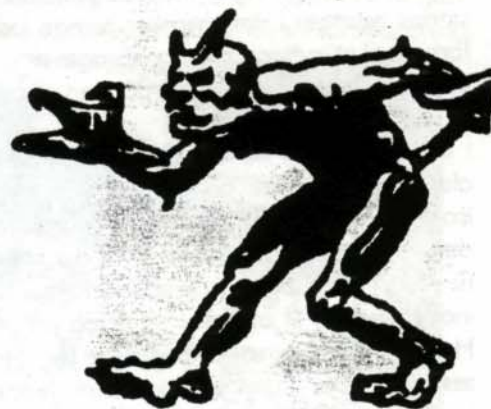

NR. 1. 5. ÅRGANG AUGUST 1996

Kunst

omkring trolden

Informationsavis fra Museums- og kunstforeningen for Vejen og omegn

Sensommerudflugt

til Silkeborg Kunstmuseum, Jeppe Aakjærs "Jenle" og Staarup Hovedgaard søndag den 1. september.

Afgang i bus fra Banegårdspladsen i Vejen kl. 08.15 præcist.

Før besøget på Silkeborg Kunstmuseum er foreningen vært ved en kop kaffe og brød.

Silkeborg Kunstmuseum ligger lidt fra byens centrum i et parkområde ned til Gudenåen. Asger Jorn, en af det 20. århundredes største malere, skænkede i årene 1953-73 godt 5000 kunstværker til museet. Mere end 150 danske og udenlandske kunstnere er repræsenteret i Jorns samlinger. Jorns egne værker indtager en central plads, flere hundrede malerier, keramiske arbejder, vævninger, tegninger og grafik indgår i den faste udstilling. Hans hovedværk, maleriet "Stalingrad", er placeret midt i museet.

Museets facade er ved indgangen dækket af et stort keramisk relief af Jean Dubuffet (1901-1985), udført af Erik Nyholm m.fl. Blandt de udenlandske kunstnere i samlingerne er Max Ernst, Hans Arp, Picabia, Le Corbusier, Léger. Videre finder man den danske gruppe fra 30'erne: Ejler Bille, Carl-Henning Pedersen, Egill Jacobsen, Bjerke Petersen, Freddie, Richard Mortensen og COBRA-gruppen (1948-1951): Appel, Con-

stant, Alechinsky, Wolvecamp, Reinhold. Endelig findes værker af Jorns venner fra 50'erne: Matta, Baj, Sam Francis, Pinot Calizio, Tabuchi, Ting og Gruppe Spur.

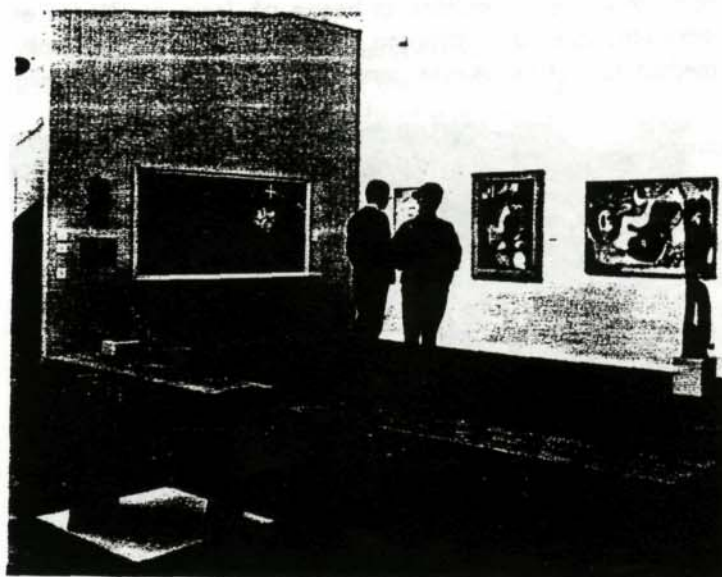
Museets egen samling begyndte med nogle få tegninger og tryk i 1940'erne, men rummer i dag over 300 billeder og skulpturer og ca. 6000 grafiske arbejder. Hovedvægten ligger på det 20. årh.'s danske kunst, fra studiet af naturen hos Gottschalk og Aksel Jørgensen over Jens Adolf Jerichau til mere abstrakte former hos Sonja Ferlov, Erik Nyholm, Frank Rubin, Richard Winther, Per Kirkeby, Lars Ravn m.fl. En af deling med international kunst fra 60'erne til i dag blev åbnet i 1992.

Museets bygning, der er tegnet af arkitekt Niels F. Truelsen er indviet i 1982. Den består af fire atelierhuse forbundet med gange. Ud til parken ligger museets café og børnenes hjørne. Et af ateliererne bruges til særudstillinger, koncerter m.v.

Der vil blive rundvisning på museet.

Silkeborg Kunstmuseum

Interiør fra Silkeborg Kunstmuseum

Efter besøget på Silkeborg Kunstmuseum fortsætter turen forbi Viborg, gennem Skive til Jeppe Aakjærs "Jenle" i Salling. Her startes besøget i den nyrestaurerede lade, hvor der er gode forhold til at indtage den medbragte mad og drikkevarer. (Der kan ikke købes forplejning på stedet).

I løbet af 1906 opførtes Jenle. Navnet er jysk og betyder alene eller ensom, og det var nok bygningernes dengang isolerede beliggenhed på den bare mark, langt fra alfarvej, der inspirerede Jeppe Aakjær til det smukke og særprægede navn. Det var Jeppe Aakjærs forlovede Nanna (f. Krog), der indirekte kom til at sætte sit præg på Jenles hovedbygning. Hun var uddannet billedskærer og havde en veludviklet æstetisk sans. Den tegning, som Jeppe Aakjær oprindeligt havde ladet udarbejde fandt ikke nåde for hendes kritiske og kyndige blik. Hun fik derfor sat igennem, at det blev overdraget til hendes gode bekendt, arkitekten Povl Baumann at tegne hovedbygningen. Det er hans fortjeneste, at den fremtræder som en smuk og harmonisk bygning, der er fint indpasset i det omgivende landskab.

I april 1907 flyttede Nanna og Jeppe Aakjær ind på gården, men de blev først i 1919 ejere af den. Indtil da havde de boet til leje. De første år hos Jeppe Aakjærs broder, der på det tidspunkt ejede gården. Senere blev den overtaget af et konsortium, der foruden Jeppe Aakjær selv omfattede fremtrædende mænd på egnen. I 1919 blev Jeppe Aakjær i stand til at købe gården af konsortiet.

Jeppe Aakjær beboede Jenle indtil sin død i 1930. Her skrev han de fleste af sine digte, skuespil, romaner og artikler. Herfra udgik hans omfattende virksomhed som foredragsholder og social agitator. Og her arrangerede han de årlige Jenlefester, hvor han selv og fremtrædende personligheder inden for tidens kulturelle og politiske liv talte til tusindtallige tilhørerskarer. De kom fortrinsvis fra Salling og Fjends, men mange dog også længere borte fra.

Nanna Aakjær beboede fortsat gården til sin død i 1962. I 1961 solgte hun gården til datteren Solvejg Aakjær Bjerre, der i efteråret 1981 solgte den til staten. Driften af stuehuset på Jenle varetages efter aftale med staten, nu af et samvirke mellem Skive Kommune, Sundsøre Kommune (hvor Jenle er beliggende) samt Viborg amtskommune. Stuehuset er - med få mindre ændringer - indvendig og udvendig ganske som det var, da Jeppe Aakjær døde. De besøgende vil her kunne danne sig et indtryk af hans omfattende arbejdsindsats. Man vil også stifte bekendtskab med Nanna Aakjærs smukke billedskærerearbejder, der er præget af en fremragende håndværksmæssig kvalitet. Et besøg på Jenle er således et bekendtskab med en bygning, der var rammen om et samliv mellem to rigt udrustede personligheder, der i usædvanlig

Jenle

Jeppe Aakjær

grad formåede at præge deres omgivelser og deres samtid.

I STALDEN kan man i ro og mag tage mange ting i nærmere øjesyn: billeder, bøger med Jeppe Aakjærs dedikation og dokumenter af mange slags. I det tidligere roehus er ophængt frisen fra lysthuset ved Jebjerg Mejeri. Frisen er lavet af Achton Friis. Jeppe Aakjær er afbildet på frisen sammen med mange af de personer, som han færdedes blandt i begyndelsen af dette århundrede.

Der vil på turen blive orientering om Jeppe Aakjær, og der er rundvisning på Jenle.

Langs Skive Fjord kører vi til Staarup Hovedgaard. Her har Skive fået en ny turistattraktion, der på mange måder er enestående på egnen. Efter otte års restaurering og en økonomisk indsats på lidt over 12 millioner kroner er Staarup Hovedgaard forvandlet fra at være en af de mest forsømte, fredede herregårdshuse i landet til en kulturhistorisk og arkitektonisk perle. Restaureringsarbejderne blev afsluttet i foråret 1995 og hele hovedbygningen fra kælder til højenloft er nu tilgængelig for publikum.

Staarup Hovedgaard kan føre sin historie helt tilbage til 1300-årene, da herregården blev grundlagt af stormandsslægten Saltensee af Linde, der opførte den første hovedbygning. Den nuværende hovedbygning blev opført af rigsråd Bjørn Kaas midt i 1554, og siden har slægter som Juul, Krag, Friis, Holck, Lerche og Trampe siddet på gården. Staarup Hovedgaard havde i slutningen af 1700-årene et tilliggende på 2500 ha, men op gennem 1800- og 1900-årene blev hovedparten af jorden solgt fra. De sidste 125 ha blev udstykket så sent som i 1952, hvorefter herregården gik en krank skæbne i møde. Hovedbygningen stod ubeboet i en snes år og var i galoperende forfald, da de nuværende ejere, Lis Messmann og Jørgen Bram, iværksatte den store redningsaktion i 1988.

Hovedbygningen på 1300 etage-kvm. illustrerer i dag herregårdens 650-årige historie. I middelalderkælderen kan man opleve fundamentene, tøndehvælvet, den indvendige brønd og hundehullet (fængslet) fra det første hus fra 1300-årene. I riddersalen er renæssancens interiører bevaret, andre stuer og sale rundt i huset viser barok-tidens indflydelse og i en del af huset kan man opleve empire-indretningen fra 1800-årenes begyndelse.

Hele hovedbygningen er møbleret som et herregårdshjem, der levendegør husets lange historie. Sale, stuer og værelser er

udstyret med kunst, antikviteter og klassisk indbo fra det 16.-19. århundrede. Møbleringen er et led i den permanente salgsudstilling, som Staarup Hovedgaard også er rammen om. Besøget på herregården indebærer altså den spændende og usædvanlige mulighed, at man kan erhverve kunst og antikviteter fra indboet. I den stemningsfulde middelalderkælder er der nu indrettet selvbetjeningscafé. Også her vil der blive orientering om stedet.

På hjemturen er foreningen vært ved en kop kaffe og kage. Tids- og kørselsplan uddeles i bussen. Forventet hjemkomst kl. 18.15.

Rygning i busserne frabedes.

Prisen for hele turen incl. for- og eftermiddagskaffe, diverse entreer og rundvisninger er kr. 180,-, for ikke-medlemmer kr. 200,-. Opkrævning i busserne. Det er tilladt at invitere venner og bekendte med på turen.

Indtegning til Sv. Holm Larsen, Bakkevej 3, 6600 Vejen, tlf 75 36 06 33 snarest og senest onsdag den 28. august. Denne udflugt er i samarbejde med Vejen Turistforening.

Staarup Hovedgaard

De frie Billedhuggere 1905-1913

På Vejen Kunstmuseum afholdes i perioden fra den 7. september til den 17. november en stor udstilling om dansk skulptur ved begyndelsen af det 20. århundrede. Udstillingen afholdes som led i den landsdækkende udstillingsrække "125 års dansk skulptur".

Der har i Danmark kun eksisteret én stor, organiseret billedhuggersammenslutning - *De frie Billedhuggere*, der fungerede i årene 1905 - 1913. De frie Billedhuggere stiftedes af billedhuggerne Anders Bundgaard (1864-1937, kendt for sit mægtige Gefion-springvand for enden af Amaliegade i København og den skulpturelle udsmykning af byens rådhus), Rudolph Tegner (1873-1950, der byggede sit eget museum ved Dronningmølle), Viggo Jarl (1879-1965, der levede en ret tilbagetrukket tilværelse) og Niels Hansen Jacobsen (1861-1941, for hvem man i 1923-24 rejste Vejen Kunstmuseum).

På grund af store omkostninger forbundet med støbning/hugning af deres værker, har billedhuggere altid haft vanskelige afsætningsvilkår. Netop af den grund er en billedhuggersammenslutning et risikabelt foretagende. Det er langt nemmere at afsætte en halv snes lærreder på en årlig udstilling end et par monumenter!

Men tiden omkring århundredeskiftet bød billedhuggerne lidt gunstigere vilkår. Tidsånden - eksemplificeret ved mægtige arkitekturprojekter som genopførelsen af Christiansborg og bygningen af det nye rådhus i København - led på en integrering af skulpturen. Samtidig vandt billedhuggernes værker, som i ingen anden tid, indpas i bybilledet i form af meget forskelligartede monumenter - for enkeltpersoner, historiske begivenheder og ren udsmykning.

Der var en grøde i luften, der fik de fire ovennævnte til at vove pelsen og stå sammen om et billedhuggerselskab. Desuden var de ved at være trætte af de kummerlige vilkår, der blev budt dem på den officielle *salon* på Charlottenborg i København, hvor skulpturen i årevis var blevet "henvist til Trappegange og Forhal".

Man tog kontakt til datidens mest fremsynede udstillings-sammenslutning, *Den Frie*, hvor man indtil da kun havde vist

ganske få skulpturer. Der blev lavet en aftale, hvorved der fortsat var to selvstændige foreninger, som dog stod fælles om katalog o.l. Heldigvis var der blandt stifterne to med velhavende fædre, Viggo Jarl og Rudolph Tegner, der kunne gå ind og kautionere for det mægtige lån, der skulle til næste etape - opførelsen af en skulptursal. *Den frie Udstilling*, som den ses i dag vis-à-vis Østerport Station i København, fik først i 1914 den symmetriske rundgang, man i dag kan se. Et særlig markant træk er de ottekantede billedhuggersale. Den første af dem opførtes i 1905 af *De frie Billedhuggere*, der selv måtte tage ansvaret for det kostbare byggeri. Ved udformningen af bygningen var det naturligt for dem at henvende sig til multikunstneren J. F. Willumsen (1863-1958), der havde tegnet de eksisterende sale. Man ytrede ønske om et ottekantet rum - særlig velegnet til skulptur, da der ikke er nogen "døde" hjørner, og de udstillede værker drages sammen i en ring.

De frie Billedhuggere har betydet meget for Vejen Kunstmuseum. Da Hansen Jacobsen i 1913 opførte atelier ved Skibelund Krat, og i 1923-24 fik bygget Vejen Kunstmuseum, var det den velbelyste skulptursal, der spøjte. På museet kan vi derfor afholde udstillingen i en flot, velbelyst ottekantet sal af samme karakter som ved Østerport.

På udstillingen ses naturalistiske værker side om side med symbolistiske kompositioner. De frie Billedhuggeres udstillinger domineredes af værker skabt af egen inspiration - uden fast afsætningsmulighed som ved portrætter og monumentopgaver. På udstillingen i Vejen vil der være lejlighed til at se en lang række stort set ukendte værker. De befinder sig for manges vedkommende til hverdag i privateje, eller på fjerntliggende magasiner. Her byder der sig altså en enestående mulighed for at stifte bekendtskab med aspekter af dansk skulptur ved begyndelsen af vort århundrede.

Der vises skulpturer og keramik af Anders Bundgaard, Karen Hannover, Thomas Hansen, Niels Hansen Jacobsen, Viggo Jarl, Einar Jónsson, Johannes Kragh, Axel Locher, Agnes Lunn, Kai Nielsen, Alice Nordin, Joachim Petersen, Karl Schrøder, Rudolph Tegner, Olga og Siegfried Wagner, Edith Willumsen og Willie Wulff.

GENERALFORSAMLING

**Indkaldelse til medlemmer. Ordinær generalforsamling
torsdag den 12. september kl. 19.30 på Vejen Kunstmuseum.**

AFTENENS PROGRAM - DAGSORDEN

1. Valg af dirigent
2. Formandens beretning
3. Kassererens beretning
4. Fastsættelse af kontingent. Bestyrelsen foreslår kontingentet ændret fra hhv. kr. 150 for ægtepar/samboende og kr. 85 for enlige til kr. 175 for ægtepar/samboende og kr. 100 for enlige.
5. Indkomne forslag. Skriftligt til formanden senest lørdag den 7. september.
6. Valg af bestyrelsesmedlemmer.
På valg er: Frode Bertelsen, Gerda Birger, Jens Kjær Larsen og Poul Verner Nielsen. (Villige til genvalg)
7. Valg af 1. suppleant. Solveig R. Larsen er på valg. (Villig til genvalg).
8. Valg af 2. suppleant. Niels Peder Jessen er på valg. (Modtager ikke genvalg).
9. Valg af revisor. Svend Lunde er på valg. (Villig til genvalg).
10. Valg af revisorsuppleant. Kai E. Nielsen er på valg. (Villig til genvalg).
11. Eventuelt
12. Bortlodning til medlemmer af følgende kunstgenstande:
 1. Hans August Andersen: Cyklus. Oktober (Silketryk)
 2. Svend Engelund: Landskab (Lito-tryk)
 3. Jes Fomsgaard: Dansestudie (Eget tryk)
 4. Lena Haaning: Keramisk skål
 5. Kræsten Iversen: Sol over hav (Lito-tryk)
 6. Gudmund Lervad: Tahiti (Olie på masonite)
 7. Bjarke Regn Svendsen: Cykle (Offset tryk)
 8. Svend Saabye: Naturabstraktion (Prøvetryk)
 9. Hans Tyrrestrup: Figurbillede (Olie på lærred)
 10. Inge Lise Westman: Vinge (Eget tryk)

Til fremmødte medlemmer på generalforsamlingen (minus evt. vindere i ovennævnte) bortloddes følgende ekstragevinster:

1. Hans August Andersen: Cyklus. August (Silketryk)
2. Johs. Hofmeister: Landskab, huse og figurer (Offset tryk)
3. Oluf Høst: Sildekoner (Offset tryk)
4. Bogen: Dansk Kunst 1995
5. Bogen: Dansk Kunst under hammeren 1995
- 6 - 15. Bogen: Kunst og kunstnere i Ribe Amt

Ovennævnte gevinster vil i tiden 30. august - 11. september være udstillet i Den Danske Bank. Nørregade 8, Vejen

Kaffepause

Afslutning:

Underholdning med mandskoret "De hylende hunde" fra Øster Lindet.

Venlig hilsen Sv. Holm Larsen, formand

Redaktion:

Poul Erik Hansen (ansvarshavende)
Badstuegade 6, 6100 Haderslev.
Tlf. 74 525715.
og
Svend Holm Larsen
Bakkevej 3, 6600 Vejen.
Tlf. 75 360633.

Bladets redaktion modtager gerne stof fra foreningens medlemmer.

REGLER FOR BORTLODNING AF INDKØBTE KUNSTGENSTANDE.

Lodtrækning foretages i forbindelse med den årlige generalforsamling blandt medlemmer, der har betalt kontingent for det afsluttende regnskabsår.

Fordelingen foregår således, at den først udtrukne vælger først blandt de til bortlodningen værende genstande, - derefter den næste udtrukne osv.

Såfremt et udtrukket medlem ikke er til stede ved generalforsamlingen, kan yderligere fordeling ikke foretages, og ikke fordelte genstande hensættes til fordeling inden 18 dage efter generalforsamlingen. Indkaldelse til denne fordeling udsendes pr. brev. Fordeling af resterende genstande sker blandt de indkaldte og fremmødte, stadig efter udtrækningsorden. Evt. uafhængte genstande overføres til næste års lodtrækning.

Bortlodning af kunstgenstande: Se generalforsamlingens program.

Til fremmødte medlemmer på generalforsamlingen (÷ evt. vindere i ovennævnte) bortloddes ekstragevinster: Se generalforsamlingens program.

For at flest mulige af foreningens medlemmer kan komme i betragtning ved bortlodning, udlades vinderne af hovedgevinsterne for deltagelse i de følgende 3 år.